

taret exprobrationem Apollonii, ac reipsa ostenderet se tam in campis quam in montibus esse bellipotentem, imo leonem.

ET EXCLUSIT (Apollonius) EUM (Jonatham) A CIVITATE: QUIA CUSTODIA (presidium militum ad custodiendam urbem) APOLLONII JOPPE (Græce in Joppe) ERAT. Græce est ἀποκλεισθαι, id est *excluserunt*, scilicet milites præsidarii Jonatham.

80. ET CIRCEBUNT — hostes, scilicet equites Apollonii CASTRA EJUS (scilicet Jonathæ), ET JECERUNT JACULA IN POPULUM, scilicet in socios Jonathæ.

81. POPULUS AGITHES STABAT (constanti animo, pede et manu clypeis suis excipiens, et repellens jacula hostium), ET LABORAVERUNT EQUI EORUM: — *q. d.* Equi et equites Apollonii fatigati fuere, quia tota die laboraverunt currendo, et jaciendo tela in castra Jonathæ. Unde Simon eos fessos et lassos aggressus fudit fugativque.

82. ET EFECIT (Græce ἐπέστη, id est extraxit, eduxit, emisit, explicuit, expandit) SIMON EXERCITUM SUUM (alas militum) ET COMMISIT (prælium) CONTRA LEGIONEM (Græce *contra phalangem*, puta contra aciem hostium); EQUITES ENIM FATIGATI ERANT (ob causam jam dictam), ET CONTRITI SUNT AB EO (a Simone fratre Jonathæ), ET FUGERUNT.

83. ET INTRAVERUNT IN BETHDAGON, — id est in domum Dagon, puta in templum Dagon, qui erat Deus sive a idolum e eorum, Græce δὲ ἰδωλάριον, id est in idolum, sive fanum idoli sui, scilicet Dagon. Verum qui idolum suum e manibus Jonathæ liberare non poterat, quomodo ab eodem a strage Jonathæ liberaretur? Quare omnes cum suo idolo

et idolis a Jonathæ successi concrematisque fuere, 86. ET EXIERUNT (Ascalonite) DE CIVITATE ORTHAN ILI (Jonathæ) IN MAGNA GLORIA, — id est magno honore et pompa eum excipier tes, illique se et urbem suam dederentes, ne ab eo crementarentur instar Bethdagon.

89. ET MISIT (Alexander rex hostis Demetrii et Apollonii) ET (Jonathæ ob contritum Apollonium) FIBULAM AUREAM. Græce *πέπλον*, quod aliqui verunt monile e collo, vel e cingulo dependens, quale est in Belgio vellus aureum. Melius Noster vertit « fibulam, » qua longiores tunice et vestes subnecti solent, juxta illud *Æneid.* IV:

Aurea purpuream subnectit fibula vestem.

Fuit hoc ornamentum militare, teste Livio, lib. VII et IX; non olim nisi regum cognatis, et summis amicis dari solitum, ut hic dicitur. Fibula ergo hæc vestes laxas et fluidas, vel in petore, vel in cingulo stringebat, et confibulabat. Unde Virgilius, XII *Æneid.*:

Laterum juncturas fibula mordet.

Et Ovidius, VIII *Metam.*:

Rasilis hinc summam mordebat fibula vestem.

Et S. Hieronymus, *epist.* 49: « Fibulam quæ Chalymsidis mordebat oras, in humum exussit. » Tertullianus, *De pallio*, cap. 1: « In viris, inquit, pallii extrinsecus habitus, et ipse quadrangulus ab utroque laterum regestus, et cervicibus circumstrictus in fibule morsu humeris acquiescebat. »

CAPUT UNDECIMUM.

SYNOPSIS CAPITIS.

Ptolemæus Philometor Alexandro filiam suam Cleopatram quam ei uxorem dederat, una cum regno auferri. Alexander fugit in Arabiam, ibique a Zabdieth rege occiditur, qui caput occisi mittit ad Philometorem. Philometor, eo accepto, tertio die post moritur. Moz, vers. 19, Demetrius, firmato regno, fœdus inît cum Jonathæ qui cum a necer liberat, cæsis centum hostium milibus; sed Demetrius jam de regno securus, vers. 33, fœdus cum Jonathæ inîtum perfide abrupit. Quare Jonathæ ad Antiochum Alexandri occisi filium se transferit, ab eoque magnis honoribus afficitur. Unde pro eo dimicans plures Demetrii urbes occupat, ejusque copias fundit fugatque.

1. Et rex Ægypti congregavit exercitum, sicut arena quæ est circa oram maris, et naves multas: et quærebatur obtinere regnum Alexandri dolo, et addere illud regno suo. 2. Et exiit in Syriam verbis pacificis, et aperiebant ei civitates, et occurrebant ei: quia mandaverat Ptolemæus rex exire ei obviam, eo quod socer suus esset. 3. Cum autem introiret civitatem, Ptolemæus ponebat custodias militum in singulis civitatibus. 4. Et ut appropriavit Azoto, ostenderunt ei templum Dagon succensum igni, et Azotum et cætera ejus demolita, et corpora projecta, et eorum qui cæsi erant in bello tumulos quos fecerant secus viam. 5. Et narraverunt regi quia hæc fecit Jonathæ, ut invidiam facerent ei: et tacuit rex. 6. Et occurrit Jonathæ regi in Joppen cum gloria, et invicem se salutaverunt, et dormierunt illic. 7. Et abiit

Jonathæ cum rege usque ad fluvium, qui vocatur Eleuterns: et reversus est in Jerusalem. 8. Rex autem Ptolemæus obtinuit dominium civitatum usque Seleuciam maritimam, et cogitabat in Alexandrum consilia mala. 9. Et misit legatos ad Demetrium, dicens: VENI, componamus inter nos pactum, et dabo tibi filiam meam, quam habet Alexander, et regnabis in regno patris tui; 10. penitet enim me quod dederim illi filiam meam: quæsit enim me occidere. 11. Et vituperavit eum, propterea quod concupierat regnum ejus. 12. Et abstulit filiam suam, et dedit eam Demetrio, et alienavit se ab Alexandro, et manifestata sunt inimicitia ejus. 13. Et intravit Ptolemæus Antiochiam, et imposuit duo diademata capiti suo, Ægypti et Asiae. 14. Alexander autem rex erat in Cilicia illis temporibus: quia rebellabat qui erant in locis illis. 15. Et audivit Alexander, et venit ad eum in bellum: et produxit Ptolemæus rex exercitum, et occurrit ei in manu valida, et fugavit eum. 16. Et fugit Alexander in Arabiam, ut ibi protegeretur; rex autem Ptolemæus exaltatus est. 17. Et abstulit Zabdiel Arabs caput Alexandri, et misit Ptolemæo. 18. Et rex Ptolemæus mortuus est in die tertia: et qui erant in munitionibus, perierunt ab his qui erant intra castra. 19. Et regnavit Demetrius anno centesimo sexagesimo septimo. 20. In diebus illis congregavit Jonathas eos qui erant in Judæa, ut expugnarent arcem quæ est in Jerusalem: et fecerunt contra eam machinas multas. 21. Et abierunt quidam qui oderant gentem suam viri iniqui ad regem Demetrium, et renuntiaverunt ei quod Jonathas obsideret arcem. 22. Et ut audivit, iratus est; et statim venit ad Ptolemaidam, et scripsit Jonathæ ne obsideret arcem, sed occurreret sibi ad colloquium festinato. 23. Ut audivit autem Jonathas, jussit obsidere: et elegit de senioribus Israel et de sacerdotibus, et dedit se periculo. 24. Et accepit aurum, et argentum, et vestem, et alia xenia multa, et abiit ad regem Ptolemaidam, et invenit gratiam in conspectu ejus. 25. Et interpellabant adversus eum quidam iniqui ex gente sua. 26. Et fecit ei rex, sicut fecerant ei qui ante eum fuerant: et exaltavit eum in conspectu omnium amicorum suorum. 27. Et statuit ei principatum sacerdotii, et quæcumque alia habuit prius pretiosa, et fecit eum principem amicorum. 28. Et postulavit Jonathas a rege, ut immunem faceret Judæam, et tres toparchias, et Samariam, et confines ejus: et promisit ei talenta trecenta. 29. Et consensit rex; et scripsit Jonathæ epistolas de his omnibus, hunc modum continentes: 30. Rex Demetrius fratri Jonathæ salutem, et genti Judæorum. 31. Exemplum epistolæ quam scripsimus Lastheni parenti nostro de vobis misimus ad vos ut secretis: 32. Rex Demetrius Lastheni parenti salutem. 33. Genti Judæorum, amicis nostris, et conservantibus quæ justa sunt apud nos, decrevimus benefacere, propter benignitatem ipsorum, quam erga nos habent. 34. Statuimus ergo illis omnes fines Judææ, et tres civitates, Lydan, et Ramathan, quæ addita sunt Judææ ex Samaria, et omnes confines earum, sequestrari omnibus sacrificantibus in Jerosolymis, pro his quæ ab eis prius accipiebat rex per singulos annos, et pro fructibus terræ et pomorum. 35. Et alia quæ ad nos pertinebant decimarum et tributorum, ex hoc tempore remittimus eis: et areas salinarum, et coronas quæ nobis deferebantur, 36. omnia ipsis concedimus: et nihil horum irritum erit ex hoc, et in omne tempus. 37. Nunc ergo curate facere horum exemplum, et detur Jonathæ, et ponatur in monte sancto, in loco celebri. 38. Et videns Demetrius rex quod siliuit terra in conspectu suo, et nihil ei resistit, dimisit totum exercitum suum, unumquemque in locum suum, excepto peregrino exercitu quem contraxit ab insulis Gentium; et inimici erant ei omnes exercitus patrum ejus. 39. Tryphon autem erat quidam partium Alexandri prius; et vidit quoniam omnis exercitus murmurabat contra Demetrium, et ivit ad Emalchuel Arabem, qui nutriebat Antiochum filium Alexandri: 40. et assidebat ei, ut traderet eum ipsi, ut regnaret loco patris sui; et enuntiavit ei quanta fecit Demetrius, et inimicitias exercituum ejus adversus illum: et mansit ibi diebus multis. 41. Et misit Jonathas ad Demetrium regem, ut ejiceret eos qui in arce erant in Jerusalem

et qui in praesidiis erant : quia impugnabant Israel. 42. Et misit Demetrius ad Jonathan, dicens : Non hæc tantum faciam tibi, et genti tuæ : sed gloria illustrabo te et gentem tuam, cum fuerit opportunum. 43. Nunc ergo recte feceris, si miseris in auxilium mihi viros : quia discessit omnis exercitus meus. 44. Et misit ei Jonathan tria millia virorem fortium Antiochiam : et venerunt ad regem, et delectatus est rex in adventu eorum. 45. Et convenerunt qui erant de civitate, centum viginti millia virorum, et volebant interficere regem. 46. Et fugit rex in aulam : et occupaverunt qui erant de civitate itinera civitatis, et ceperunt pugnare. 47. Et vocavit rex Judeos in auxilium, et convenerunt omnes simul ad eum, et dispersi sunt omnes per civitatem : 48. et occiderunt in illa die centum millia hominum, et succenderunt civitatem, et ceperunt spolia multa in die illa, et liberaverunt regem. 49. Et viderunt qui erant de civitate, quod obtinuissent Judæi civitatem sicut volebant : et infirmati sunt mente sua, et clamaverunt ad regem cum precibus, dicentes : 50. Da nobis dextras, et cessent Judæi oppugnare nos et civitatem. 51. Et projecerunt arma sua, et fecerunt pacem, et glorificati sunt Judæi in conspectu regis, et in conspectu omnium qui erant in regno ejus, et nominati sunt in regno : et regressi sunt in Jerusalem habentes spolia multa. 52. Et sedit Demetrius rex in sede regni sui, et siluit terra in conspectu ejus. 53. Et mentis est omnia quæcumque dixit, et abalienavit se a Jonatha, et non retribuit ei secundum beneficia quæ sibi tribuerat, et vexabat eum valde. 54. Post hæc autem reversus est Tryphon, et Antiochus eum eo puer adolescens, et regnavit et imposuit sibi diadema. 55. Et congregati sunt ad eum omnes exercitus quos disperserat Demetrius, et pugnaverunt contra eum : et fugit, et terga vertit. 56. Et accepit Tryphon bestias, et obtinuit Antiochiam : 57. et scripsit Antiochus adolescens Jonatha, dicens : Constituo tibi sacerdotium, et constituo te super quatuor civitates, ut sis de amicis regis. 58. Et misit illi vasa aurea in ministerium, et dedit ei potestatem bibendi in auro, et esse in purpura, et habere fibulam auream : 59. et Simonem fratrem ejus constituit ducem a terminis Tyri usque ad fines Egypti. 60. Et exiit Jonathan, et perambulabat trans flumen civitates : et congregatus est ad eum omnis exercitus Syriæ in auxilium, et venit Ascalonem, et occurrerunt ei honorifice de civitate. 61. Et abiit inde Gazam, et concluserunt se qui erant Gaza : et obsedit eam, et succendit quæ erant in circuitu civitatis, et prædatus est ea. 62. Et rogaverunt Gazenses Jonathan, et dedit illis dextram : et accepit filios eorum obsides, et misit illos in Jerusalem : et perambulavit regionem usque Damascus. 63. Et audivit Jonathan quod prævaricati sunt principes Demetrii in Cades, quæ est in Galilea, cum exercitu multo, volentes eum removere a negotio regni : 64. et occurrit illis ; fratrem autem suum Simonem reliquit intra provinciam. 65. Et applicuit Simon ad Bethsuram, et expugnabat eam diebus multis, et conclusit eos. 66. Et postulerunt ab eo dextras accipere, et dedit illis : et ejecit eos inde, et cepit civitatem, et posuit in ea praesidium. 67. Et Jonathan et castra ejus applicuerunt ad aquam Genesar, et ante lucem vigilaverunt in campo Asor. 68. Et ecce castra alienigenarum occurrebant in campo, et tendebant ei insidias in montibus ; ipse autem occurrit ex adverso. 69. Insidia vero exurrexerunt de locis suis, et commiserunt prælium. 70. Et fugerunt qui erant ex parte Jonathan omnes, et nemo relictus est ex eis, nisi Mathathias filius Absalomi, et Judas filius Calphi, princeps militiae exercitus. 71. Et scidit Jonathan vestimenta sua, et posuit terram in capite suo, et oravit. 72. Et reversus est Jonathan ad eos in prælium, et convertit eos in fugam, et pugnaverunt. 73. Et viderunt qui fugiebant partis illius, et reversi sunt ad eum, et insequebatur eum eo omnes usque Cades ad castra sua, et perveherent usque illuc. 74. Et ceciderunt de alienigenis in die illa tria millia virorum : et reversus est Jonathan in Jerusalem.

4. **ETREX ÆGYPTI** (Ptolemæus Philometor) congregavit exercitum (maximum et plurimum) sicut arena quæ est circa oram maris, — ut Syriam Alexandro genero suo eriperet, eamque regno suo, puta Egypto adjiceret. Vide hic quam ambitio regnandi sit inhumana et crudelis, utpote quæ nec genero pareat.

2. **VERBIS PACIFICIS**, — quæ generum suum Alexandrum invisurus, eumque in regno confirmaturus, ac contra Demetrium aliosque hostes tanto suo exercitu defensusus.

3. **PONEBAT CUSTODIAS MILITUM**, — id est, praesidium militare per quod civitates singulas sibi subjugabat, easque Alexandro genero suo adimebat.

10. **QUÆSIVIT ENIM ME OCCIDERE**, — prætexit hoc Philometor suæ perfidiæ causans, fingensque quod Alexander generi sibi socero necem per sicarios, vel venena machinaretur. Vera autem causa odii et belli erat, quod regnum Syriæ Alexandro eripere, illudque suo Egypti adjicere vellet : unde et utriusque regni sibi diadema imposuit, vers. 13. Quare licet ipse, vers. 9, pronitteret regnum Demetrio emulo Alexandri, tamen illud revera ei conferre non intendebat, sed eo tantum uti, quæsi administro et præfecto, vel vicerege. Josephus tamen asserit Alexandrum revera insidias struxisse Philometori. « Postquam, inquit, Ptolemaidam pervenit, minimum abfuit quin præter omnem expectationem oppressus sit Ptolemæus, Alexandri insidiis, per Ammonium ejus amicum, appetitus. Quibus detectis scripsit Alexandro, deposces Ammonium ad supplicium, quod meritum aiebat propter structas sibi insidias. Qui cum non dederetur, intellexit ipsum Alexandrum earum fuisse auctorem ; et cepit eum magno odio prosequi. Antiochenos autem jam ante infensos habebat Alexander, propter eundem Ammonium, a quo plurimis affecti fuerant incommodis. Non tamen effugit poenam Ammonius, turpiter ut mulier cæsus, dum amicum femineo querit latebras ut in alio commentario diximus. »

Fides horum sit penes Josephum, qui sæpe a S. Scriptura dissentit, uti et hic facit, dum Philometorem ab ambitione regni Syriæ, quam ei Scriptura tribuit, purgare conatur, eo quod Philometor Judeorum foret amicus et fautor.

11. **ET VITUPERAVIT EUM** — Magno probro et vituperio Philometor affecit Alexandrum generum suum, filiam suam et uxorem eripiens, tradensque hosti Demetrio, ac simul regno eum spolians.

17. **ET ABSTULIT ZABDIËL ARABS** (rex vel dynasta Arabiæ) caput Alexandri, et misit Ptolemæo — Philometori, ut ejus gratiam iniret, ne ipse Arabiam sibi eriperet, uti Syriam eriperat Alexandro. Jam enim videbat eum novo regno auctum et magnis copiis instructum sibi imminere, nec se posse ei resistere.

13. **ET REX PTOLEMÆUS MORTUUS EST IN DIE TER-**

tia. — Vide hic celem in perfidum Philometorem vindictam Numinis. Regnum ille generi ambivit, invasti, occupavit ; sed ad tres duntaxat dies a necæ Alexandri illud possedit, illico tam vita quam regno, bonisque omnibus a justo iudicio et vindice Deo spoliatus. Justum enim fuit ut Philometor, invadens regnum alienum Syriæ, amitteret suum Egypti, et qui de Alexandri hostis sui cæsi capite letabatur, de suo ipsius quoque interitu letos redderet hostes suos. Addit Josephus Philometorem ex vulneribus quæ in numero conflictu cum Alexandro acceperat obuisse anno regni sui circiter 35, qui fuit annus regni Græcorum 167. Audi eum lib. XIII, cap. xx : « Forte accidit ut equus Ptolemæi consternatus barritu clephantum cum excuteret, prostratumque aggressi hostes vulneribus in caput inflicti in periculum extremum adducerent, ni ereptus esset inventu satellitum. Attamen per integrum quadratum sopitis sensibus nec loqui potuit, nec loquentes intelligere. Alexandri vero caput Zabdiel Arabum dynastæ recisum misit ad Ptolemæum, qui die quinta demum respirans a vulneribus, et ad se reversus jucundissimo sibi rumore, simul et spectaculo capitis ac mortis Alexandri pavit animum et oculos. Nec ita multo post saluti gaudio percepto ex inimici interitu, et vitam ipse finivit. »

Et Livius : « Ptolemæus, ait, in caput graviter vulneratus inter curationem, dum medici ossa terrebare contendunt, expiravit. »

Porro mortuo Philometore, milites ejus, qui ab eo collocati erant in munitionibus, (id est, arcibus et urbibus Syriæ,) perierunt (et occisi sunt) ab his qui erant intra castra. — id est a militibus quos in castris suis habebat Demetrius, qui proinde occiso Alexandro consobrino et emulo suo, mortuo quoque Philometore invasore, regnum Syriæ pacifice adit, totumque quiete possedit anno regni Græcorum 167.

Denique Genebrardus, lib. II Chronol. : Philometor, id est amator matris, inquit, dictus est per antiphrasin, eo quod ipse occiderit matrem, sicut avas ejus dictus est Philopator, id est amator patris per antiphrasin, eo quod occiderit patrem Ptolemæum Evergetem. Hoc de Philopatore scribit Appianius, Justinus et alii passim, sed de Philometore nullus veterum tale quid narat ; imo Pausanias in Atticis asserit matrem Philometoris occisam esse ab ejus fratre Alexandro, quem ipse excusato Philometore in regnum evererat.

20. **IN DIEBUS ILLIS CONGREGAVIT JONATHAS EOS QUI ERANT IN JUDEA, UT EXPUGNARENT** quæcunque est in Jerusalem, — huc enim adhuc tendebatur a militibus Syris in ea jam pridem. Antiocho collocatis. Licet enim Demetrius promississet Jonathanem arcem Sionis tradere, si fedus secum contra Alexandrum iniret, ut audivimus cap. x, 6 et 32 ; tamen suum hoc promissum non præstitit, eo quod Jonathan Demetrio præfugerit Alexandrum,

Philometori
eymon.

vers. 20.

63. ET AUDIUIT JONATHAS QUOD PRÆVARICATI SUNT PRINCIPES DEMETRII IN CADES QUE EST IN GALILEA, (quod scilicet Demetrii sollicitarent incolae Cades et Galileas ad rebellandum Jonathæ et subjugandum se Demetrio. Fecerunt hoc eo consilio, ut Jonatham et Syria et Damasco, ubi omnia subjugabat sibi et Antiocho, revocarent in Galileam, ne aliena foris consuetas sua domi perderet), VOLENTES EUM ADVERTERE A NEGOTIO REGNI, — ne scilicet negotia regni Syriae pro Antiocho curaret et promoveret, sed sua in Galileam custodiret. Unde Josephus : « Cum vellent, inquit, abstrahere Jonatham a Syria, latarum opem Galileis suis ditionis hominibus. »

Nota, « prævaricati » in Scriptura est rebellare et rebellionem concitare : hoc enim est flebr. כד מרוד. Sic IV Reg. 1, 4, dicitur rex et populus Moab prævaricatus in regem Israel, id est rebellasset illi, cui antea subditus fuerat, eique solitum negasse tributum. Porro Salomon opinatur pro « prævaricati sunt » legendum « preparati sunt : » hoc enim significat Græcum παρασκευασται, vel παρασκευασται, id est prævaricati sunt.

64. ET OCCURRIT ILLIS (Jonathas, cum eisque confligit, ut dicitur, vers. 62); FRATREM AUTEM SUUM RELIQUIT INTRA PROVINCIAM, — scilicet intra Judæam, ut eam taretur; Simon autem expugnavit Bethsuram, que insignis erat munitio juxta Jerusalem, vers. 66.

65. ET JONATHAS ET CASTRA EJUS APPLICUERUNT AD AQUAS GENEZAR, — scilicet ad stagnum Genezar, th, quod et mare Galilee, vel mare Tiberiadis dicitur.

66. ET ECCE CASTRA ALIENIGENARUM (hostium Demetrianorum suscitantium incolae Cades ad rebellandum Jonathæ, vers. 63), OCCURREBANT IN CAMPO, — Græce in campum.

70. ET FUGERUNT, QUI ERANT EX PARTE JONATHÆ, — utpote circumventi ab hostibus ex insidiis, quas non præviderant, prodeuntibus; hisce enim territi fugerunt, veriti ne intercepti in medio contrucidarentur, ait Josephus.

ET NEMO EX HIS RELICTUS EST NISI MATATHIAS FILIUS ABSALOMI, ET JUDAS FILIUS CALPHI, PRINCIPES (Græce « principes : » ambo enim erant duces) MILITUM, — intellige cum aliquot sibi familiaribus generosioribus proximisque asseclis : unde Josephus ait cum eis mansisse 50 milites, qui a desperatione, inquit, sumpta audacia tanto impetu adversam hostium frontem impulerunt, ut territi, quasi furentibus cederent. Quomodo enim duo soli totam hostium vim sustinissent? Ita Scriverius.

71. ET SCIDIT JONATHAS VESTIMENTA SUA, ET POSUIT TERRAM IN CAPITE SUO, — pulverem inpersit capiti suo in signum doloris et penitentiae; itaque toto corde compunctus supplex oravit Deum, ut in re tam ardua, et quasi desperata solitum opem ferret. Quare cum paucis quasi leo irruens in hostes eos cecidit et fudit. Quod videntes ejus

socii e fuga ad eum reversi, hostes persecuti ex eis ceciderunt tria millia. Laudat S. Ambrosius, lib. I *Officiorum*, cap. xli, Jonathæ animum et fortitudinem, quod solus aciem inclinatum resistere et victoriam deperditam recuperaverit. « Jonathas, ait, parva manu adversus exercitus regios pugnans, deserta a suis et cum duobus tantum relicto reparavit bellum, avertit hostem, fugantes suos ad societatem revocavit triumphi. »

Moraliter discite hic quantum in bellis rebusque arduis valeat ducis constantia et magnanimitas, adeo ut milites suos jam victos faciat victores. Unde illud : Fortior est exercitus cervorum duce Leone, quam leonum duce cervo. Nam ut ait Vegetius, lib. III *De re milit.* cap. xxv : « Si pars exercitus fugerit, minime desperandum, cum in ejusmodi necessitate, ducis constantia totam sibi possit vindicare victoriam. Innumerabilibus hoc accidit bellis, et pro superioribus sunt habiti, qui minime desperarunt. Nam in simili conditione fortior creditur, quem adversa non frangunt. Prior ergo de cæsis hostibus spolia capiat, et quod ipsi dicunt, colligat campum, prior clamore ac buccinis exultare videatur. Hæc fiducia perterret inimicos, et suis fiduciam geminabit, quasi victor ex omni parte discesserit. »

Exempla dat Julius Frontinus, lib. II *de Stratagematibus*, cap. viii : « Furius Agrippa, inquit, consul, cedente cornu, signum militum creptum signifero, in hostes Heronicos et in Æquos misit : quo facto ejus prælium restitutum est. Summa enim alacritate Romani ad recipiendum signum inebuerunt. T. Quintius Capitolinus Consul signum in hostes Phaliseos eiecit, militesque id repetere jussit. M. Furius Camillus Fr. Mil. consulari potestate, cunctante exercitu, arreptum manu signiferum in hostes Volcos et Latinos traxit, ceteros paduit non sequi. Salvius Pelignus bello Persico idem fecit. Q. Furius, averso exercitu, cum occurrisset, affirmavit non recepturum se in castra quemquam, nisi victorem, reductisque se in castra victoria potius est. Scipio apud Numantium, cum aversum suum videret exercitum, pronuntiavit sibi pro hoste futurum, quisquis in castra disset. » Ac mox his majora subjungens addit : « M. Atilius consul bello Samnitico ex acie refugientibus in castra militibus aciem suorum opposuit, affirmans secum et cum bonis civibus dimicaturus eos, nisi cum hostibus maluissent; et ratione universos in aciem reduxit. L. Sylla cedentibus jam legionibus exercitu Mithridatico, ductu Achelai, strieto gladio in primam aciem procurrat, appellansque milites, dixit : Si quis quæsisset ubi Imperatorem reliquissent, responderent pognantem in Beotia, cujus rei pudore universi eum secuti sunt. Julius Cæsar ad Mummam suis referentibus pedem, equum suum abduci a conspectu suo jussit, et in primam aciem pedes prosiliit : milites, dum destituere Imperatorem erubescunt, redintegrarunt prælium. »

CAPUT DUODECIMUM.

SYNOPSIS CAPITIS.

Jonathas fedus cum Romanis et Laedæmonis renovat. Moa, vers. 24, exercitum Demetrii profugiat, Arabesque fugat. Inde, vers. 33, Simon Joppen aliasque urbes prasiditis canonumit. Denique, vers. 39, Tryphæon perfide Jonatham quasi amicum invitans caput, carcerique mancipat.

1. Et vidit Jonathas quia tempus eum juvat, et elegit viros, et misit eos Romam, statuere et renovare cum eis amicitiam : 2. et ad Spartiatas, et ad alia loca misit epistolas secundum eandem formam. 3. Et abierunt Romam, et intraverunt curiam, et dixerunt : Jonathas summus sacerdos et gens Judæorum miserunt nos, ut renovarem amicitiam et societatem secundum pristinum. 4. Et dederunt illis epistolas ad ipsos per loca, ut deducerent eos in terram Juda cum pace. 5. Et hoc est exemplum epistolarum quas scripsit Jonathas Spartiatis : 6. JONATHAS summus sacerdos, et seniores gentis, et sacerdotes, et reliquus populus Judæorum, Spartiatis fratribus salutem. 7. Jampridem missæ erant epistolæ ad Oniam summum sacerdotem ab Ario, qui regnabat apud vos, quoniam estis fratres nostri, sicut rescriptum continet, quod subjecum est. 8. Et suscepit Onias virum, qui missus fuerat cum honore : et accepit epistolas, in quibus significabatur de societate et amicitia. 9. Nos, cum nullo horum indigeremus, habentes solatio sanctos libros, qui sunt in manibus nostris, 10. maluimus mittere ad vos renovare fraternitatem et amicitiam, ne forte alieni efficiamur a vobis : multa enim tempora transierunt, ex quo misistis ad nos. 11. Nos ergo in omni tempore sine intermissione in diebus solemnibus, et cæteris quibus oportet, memores sumus vestri in sacrificiis quæ offerimus, et in observationibus, sicut fas est et decet meminisse fratrum. 12. Letamur itaque de gloria vestra. 13. Nos autem circumdederunt multa tribulationes et multa prælia, et impugnaverunt nos reges, qui sunt in circuitu nostro. 14. Noluimus ergo vobis molesti esse, neque cæteris sociis et amicis nostris, in his præliis. 15. Habuimus enim de cælo auxilium, et liberati sumus nos, et humiliati sunt inimici nostri. 16. Elegimus itaque Numenium Antiochi filium, et Antipatrem Jasonis filium, et misimus ad Romanos renovare cum eis amicitiam et societatem pristinam. 17. Mandavimus itaque eis ut veniant etiam ad vos, et saluent vos, et reddant vobis epistolas nostras de innovatione fraternitatis nostræ. 18. Et nunc benefacietis respondentes nobis ad hæc. 19. Et hoc est rescriptum epistolarum, quod miserat Onia : 20. Anus, rex Spartiatarum, Onia sacerdoti magno salutem. 21. Inventum est in scriptura de Spartiatis et Judæis, quoniam sunt fratres, et quod sunt de genere Abraham. 22. Et nunc ex quo hæc cognovimus, benefacietis scribentes nobis de pace vestra. 23. Sed et nos rescriptimus vobis : Pecora nostra et possessiones nostræ vestrae sunt, et vestro nostræ ; mandavimus itaque hæc nuntiari vobis. 24. Et audiivi Jonathas, quoniam regressi sunt principes Demetrii cum exercitu multo supra quam prius, pugnare adversus eum. 25. Et exiit ab Jerusalem, et occurrit eis in Amathite regione : non enim dederat eis spatium ut ingrederentur regionem ejus. 26. Et misit speculatores in castra eorum, et reversi renuntiaverunt quod constituunt supervenire illis nocte. 27. Cum occidisset autem sol, præcepit Jonathas suis vigilare, et esse in armis paratos ad pugnam tota nocte, et posuit custodes per circuitum castrorum. 28. Et audierunt adversarii quod paratus est Jonathas cum suis in bello : et timuerunt, et formidaverunt in corde suo : et accenderunt focos in castris suis. 29. Jonathas autem, et qui cum eo erant, non cognoverunt usque mane : videbant autem luminaria ardentia ; 30. et secutus est eos Jonathas, et non comprehendi eos : transierant enim flu-

men Eleutherum. 31. Et divertit Jonathas ad Arabas, qui vocantur Zabadaei, et percussit eos, et accepit spolia eorum. 32. Et junxit, et venit Damascus, et perambulabat omnem regionem illam. 33. Simon autem exiit, et venit usque ad Ascalonem, et ad proxima praesidia: et declinavit in Joppen, et occupavit eam (34. audivit enim quod vellent praesidium tradere partibus Demetrii); et posuit ibi custodes et custodirent eam. 35. Et reversus est Jonathas, et convocavit seniores populi, et cogitavit cum eis aedificare praesidia in Judaea, 36. et aedificare muros in Jerusalem, et exaltare altitudinem magnam inter medium arcis et civitatis, ut separaret eam a civitate, ut esset ipsa singulariter, et neque emant, neque vendant. 37. Et convenerunt, ut aedificarent civitatem; et cecidit murus qui erat super torrentem ab ortu solis, et reparavit eum qui vocatur Caphetatha: 38. et Simon aedificavit Adiada in Sephela, et munivit eam, et imposuit portas et seras. 39. Et cum cogitasset Tryphon regnare Asiae, et assumere diadema, et extendere manum in Antiochum regem: 40. timens ne forte non permetteret eum Jonathas, sed pugnaret adversus eum, quarebat comprehendere eum et occidere. Et exurgens abiit in Bethsan. 41. Et exiit Jonathas obviam illi cum quadraginta millibus virorum electorum in praedium, et venit Bethsan. 42. Et vidit Tryphon quia venit Jonathas cum exercitu multo ut extenderet in eum manus, et timuit; 43. et excepit eum cum honore, et commendavit eum omnibus amicis suis, et dedit ei munera; et praecipit exercitibus suis ut obediunt ei, sicut sibi. 44. Et dixit Jonathae: Ut quid vexasti universum populum, cum bellum nobis non sit? 45. Et nunc remitte eos in domos suas: elige autem tibi viros paucos qui tecum sint, et veni mecum Ptolemaidam, et tradam eam tibi, et reliqua praesidia, et exercitum, et universos praepositos negotii, et conversus ab illo: propterea enim veni. 46. Et credidit ei, et fecit sicut dixit; et dimisit exercitum, et abierunt in terram Juda. 47. Retinuit autem secum tria millia virorum, ex quibus remisit in Galileam duo millia; mille autem venerunt cum eo. 48. Ut autem intravit Ptolemaidam Jonathas, clausuravit portas civitatis Ptolemenses, et comprehenderunt eum; et omnes qui cum eo intraverant praedia interfecerunt. 49. Et misit Tryphon exercitum et equites in Galileam et in campum magnum, ut perderent omnes socios Jonathae. 50. At illi cum cognovissent quia comprehensus est Jonathas, et perit, et omnes qui cum eo erant, hortati sunt semetipsos, et exierunt parati in praedium. Et videntes hi, qui insecuti fuerant, quia pro anima res est illis, reversi sunt; 52. illi autem venerunt omnes cum pace in terram Juda. Et planxerunt Jonathan, et eos qui cum ipso fuerant, valde: et luxit Israel luctu magno. 53. Et quaesierunt omnes gentes, quae erant in circuitu eorum, contere eos; dixerunt enim: 54. Non habent principem et adjutantem; nunc ergo expugnemus illos, et tollamus de hominibus memoriam eorum.

4. ET VIDIT JONATHAS QUIA TEMPUS EUM JUVAT, — quo, post heroica facta totque victorias, ingens nominis ejus fama percrebuerat apud Romanos et Spartiatas, ut ambient eum eo inire amicitiam et foedus.

2. ET AD SPARTIATAS, — incolas Sparte, qui et Lacones sive Laeodemoni sunt dicti, et fuere posterii Heraclidarum (sociorum Herculis) Agidae nominati, quos Lycurgus suis legibus ad miram politiam, temperantiam et fortitudinem evexit, ideoque Lacones pro libertate Sparte omnino vero acerrime certarunt, et etiamnum cum Turca certant. Licet enim ei tributum pendat, tamen urbem arcemque suam ab omni Turcarum praesidio liberam servat, et constantissime tenent.

7. JAMPRIDEM MISSE ERANT EPISTOLE AD ONIAM SUMMUM SACERDOTEM (Pontificem) AB ARIO, QUI RE-

GNABAT APUD VOS. — Arius hic fuit inter Agidarum reges quartus a fine, qui multa contra Pyrrhum Epiri, et Antigonom Macedoniam reges praedia commisit, atque ad Oniam Pontificem sociales et federales dedit litteras quae recitantur vers. 20.

9. NOS CUM NULLO HORUM INDIGEREMUS HABENTES SOLATIO SANCTOS LIBROS. — Posterior pars dat causam prioris, g. d. Ideo non indignum vestra ope, nec eam imploravimus; quia hanc praestiterunt nobis libri Mosis et Prophetarum qui nobis certo promittunt in rebus arctis et desperatis Dei auxilium, si ei fideliter serviamus eumque invocemus. Deum ergo invocantes, et adiutorem habentes, homines auxiliatores non quaesivimus.

11. IN OBSERVATIONIBUS — sacrorum rituum, festorum et orationum. Unde Graeca clarius habent: *in observationibus*.

21. INVENTUM EST IN SCRIPTURA (non sacra, licet id quoque velit Josephus, lib. XIII, cap. IX, sed profana, puta in historis et Chronicis Spartiatarum) DE SPARTIATIS ET JUDEIS, QUONIAM (quod) SUNT FRATRES, ET QUOD SUNT DE GENERE ABRAHAM. — Spartiate enim jactabant se prognatos ex Abraham per Ceturam, quae fuit tertia Abrahae uxor, Genes. xxv, l. Ila Josephus, licet alii putent Spartiatas ab Abraham per Agar et Ismaelem descendera. Plures hujus cognitionis Spartiatarum cum Judaeis conjecturas affert Scarius hic, pag. 753 in medio, quarum prima est magna similitudo utrorumque, tum in legibus, uti notavit Clemens Alexandrinus, I Strom., tum in institutis praesertimque in ablutionibus quotidianis et unctionibus, de quibus Strabo, lib. III, tum in constantia, robore et fortitudine bellica. Denique cum Nabuchodonosor obsedit Tyrum, multi incolam profugerunt in Cyprum, Macedoniam Graeciamque, ait S. Hieronymus in cap. XXIII *Isaia*. Idem fecisse Judaeos obsessa ab eodem vicina Jerusalem plane credibile est. Unde idem S. Hieronymus in epist. ad Ephesios Ephesum dictam assertit ab Hebraeis שִׁרְיָן « chephels, » id est voluntas, benevolentia. Atque hae de causa Sparte multi debebant Judaei qui cum Spartiatis conjugia inibant.

23. POSSESSIONES NOSTRE VESTRE SUNT, ET VESTRE NOSTRE: — formula est loquendi significandique se esse amicos, g. d. Spartiate sunt amici Judaeorum, ideoque possessiones suas eis offerunt, et possessiones ipsorum suas aestimant; amicorum enim omnia sunt communia. Addit Josephus litteras has Spartiatarum obsignatas fuisse proprio urbis eorum sigillo, quod erat signum aquilae quae unguibus tenebat draconem.

24. REGRESSI SUNT PRINCIPES DEMETRII CUM EXERCITU MULTO SUPRA QUAM PRIUS. — Id est, multo majore quam prius fuerat, ut dedecus fugae praecedentis abolerent, Jonathanque validius oppugnant.

24. ET OCCURRIT EIS IN AMATHITE REGIONE. — Regio haec est pars Syriae et confinis, imo terminus Judaeae, ut patet III *Reg.* VIII, 65; et lib. IV, cap. XIV, vers. 15, sita est juxta Libanum et Damascus. Tota ergo haec regio dicitur Amath, vel Emath, aut Hamath, vel Hemath, indeque Amathites, vel Hemathites. Prudenter hoc fecit Jonathas, ut extra Judaeam suam in Syria cum hostibus confliget. Militare enim praecipuum est cum hoste confliendum esse in terra non propria, sed hostili, ut illam, non tuam vastes. Sic Scipio sub idem hoc tempus noluit confligere cum Annibale in Italia; sed traiecit in Africae, eoque advocavit Annibalem, ac tandem Carthaginem ipsam expugnavit.

28. ET ACCENDERUNT FOCOS IN CASTRIS SUI, — ut simularent Demetriani se in castris degere et vigilare, non vero fugere, ne si Jonathas adverteret eos fugere, fugientes insequeretur. Idem fecit An-

nibal focorum excitatione fallens Romanos sua castra cingentes, et ex eorum manibus elabens.

36. COGITAVIT JONATHAS EXALTARE ALTITUDINEM INTER MEDIUM ARCIS ET CIVITATIS, UT SEPARARET EAM A CIVITATE, UT ESSET IPSA SINGULARITER, ET NEQUE EMANT, NEQUE VENDANT. — Jonathas, videns arcem Sion a Demetrianis inessam ob munitionem aegre a se posse expugnari, erexit murum altum inter arcem et urbem Jerusalem, eoque seclisit arcem ab urbe ut ipsa esset singularis, id est solitaria, nec ullum haberet eum urbe commercium, adeoque potestatem sua vendendi et emendi in urbe eis ademit; qua ratione eos ad tantam famem adegit, ut cogerebant se dedere, ut patebit capite sequenti, vers. 49 et 50.

39. ET CUM COGITASSET TRYPHON REGNARE (dominari) ASIAE, — nimium facere se regem Asiae, occiso Antiocho rege pupillo, cujus ipse erat tutor.

40. ET EXURGENS ABIT IN BETHSAN quae postea Scythopolis est dicta, sitaque juxta Tyberiadem.

43. VENI MECUM PTOLEMAIDAM, ET TRADAM EAM TIBI. — Haec enim civitas confinis erat Judaeae, ideoque a Demetrio promissa fuerat Jonathas, cap. X, vers. 39. Vide hic perfidiam, dolum et insidias Tryphonis.

46. ET CREDIT EI. — Nimis facile Jonathas vir simplicis candidique animi crediti versipelli et perfido Tryphoni; quare temere dimisit exercitum, ideoque captus ab eo et occisus est.

51. VIDENTES HI QUI INSECTI FUERANT (milites Tryphonis), QUIA PRO ANIMA RES EST ILLIS (id est quod Judaei pro vita sua pugnaturi sint usque ad mortem), REVERSI SUNT; — nam cum desperatis, aut animo resolutis, qui solliciti aut vincere, aut mori decreverunt, periculosissime pugnatur, nec nisi cum certo magno cladis accipiendae discrimine, ut docent Vegetius et Julius Frontinus, lib. II *De Stratagematibus*, cap. VI, cujus status est: *De mittendo hoste, ne clausus praedium ex desperatione redintegret*, ubi idipsum multis exemplis confirmat. « L. Marius, inquit, cui, duobus Scipionibus occisis, exercitus imperium detulit, cum circumvenit ab eo Poni, ne inulti morerentur, acrius pugnare, laxatis manipulis, et concessio fugae spatio, dissipatis sine periculo suorum trucidavit. C. Caesar Germanos inclusos, ex desperatione fortius pugnantes, emitti jussit, fugientesque aggressus est. Annibal, cum ad Trasimenum inclusi Germani acerrime pugnarent, deductis ordinibus fecit eis abunde potestatem, euntesque sine suorum sanguine stravit. Antigonus rex Macedonum a Etohis, qui in obsidionem ab eo compulsi fame urgebantur, staturantque eruptione facta commori, viam fugae dedit, atque ita in fracto impetu eorum, insecutus, aversos cecidit. Themistocles, victo Xerxe, volentes suos pontem Rumperet prohibuit, cum decuisset potius esse eum expelli ex Europa, quam cogi ex desperatione pugnare. Idem misit ad eum, qui indicaret

in quo peruenio esset, nisi fugam maturaret. » Vide dicta II Reg. II, 26, ad illa: « An ignoras quod periculosa sit desperatio. »

Nota hec omnia fusiis narrari a Josepho, Appiano et Justino, lib. XXXV et XXXVI, in quibus tamen nonnulla sunt quæ a narratione S. Scripture hæc loco dissentiant, in quibus proinde plane fides vacillat. Atque ut videas quam Gentiles Judæis infensi eorum res vel ignorarint, vel depravarint, Justinus citato libro XXXVI, ita de Judæis scribit: « Fuit Judæis origo Damascena, quæ Syriæ nobilissima civitas est; unde et Syriis a regibus genus ex regina Semiramida fuit. Nomen urbi a Damasco rege inditum; in ejus honora, Syrii sepulcrum Arathis uxoris ejus pro templo colunt, deamque exinde sanctissime religionis habent. Post Damascum Abraham, Moses, Israel reges fuere. Sed Israelæm felix decem filiorum proventus majoribus suis clariores fecit. Hæcque populum in decem regna divisum filii tradidit omnesque ex nomine Judæ, qui post divisionem decesserat, Judæos appellavit, colique ejus memoriam ab omnibus jussit; » ubi plures

vides errores et figmenta quam sententias, sed falsiora his subjicit dicens Joseph filium Jacob fuisse magnum, additque: « Filius ejus (Joseph) fuit Moses, quem etiam præter patrem scientie hæreditatem forme pulchritudo commendabat. Sed cum seabiem Ægyptii et pruriginem patrentur, responso moniti eum cum agris, ne pestis ad plures serperet, terminis Ægyptii pellunt. Dux igitur exulum factus, sacra Ægyptiorum furto abstulit, quæ repetentes armis Ægyptii, demum redire tempestatibus compulsi sunt. »

Et non nullis interjectis: « Et quoniam metu contagionis pulso se ab Ægypto meminerant, ne eadem causa invisus apud incolas forent, caverunt ne eum peregrinis communicarent; quod ex causa factum, paulatim in disciplinam religionisque convertit. Post Mosen etiam ejus filius Aruus, sacerdos sacris Ægyptiis, mox rex creatur, semperque exinde hic mos apud Judæos fuit, ut eosdem et reges et sacerdotes haberent; quorum justitia religione permixta, incredibile quantum coalueret. »

Quid hæc mendacis agglomeratis et condensatis falsius dici potest?

CAPUT DECIMUM TERTIUM.

SYNOPSIS CAPITIS.

Jonathæ capto succedit frater Simon, qui Tryphoni pro Jonathæ lytrum centum talentorum, et duos ejus filios obsides poscenti misit et persobit; sed iis acceptis perfidus Tryphon Jonatham cum filiis occidit. Idem mox, vers. 31, interfecit Antiochum pupillum sibi commissum, regnumque ejus occupat. Quare contra eum Simon Judææ urbes commovit, factusque cum Demetrio Tryphonis emulo sancti. Denique, vers. 43, Gazam et vers. 49, arcem Sion fame expugnat, ac Joannem filium suum exercitui præfecit.

1. Et audivit Simon quod congregavit Tryphon exercitum copiosum, ut veniret in terram Juda, et attereret eam. 2. Videns quia in tremore populus est et in timore, ascendit Jerusalem, et congregavit populum; 3. et adhortans dixit: Vos scitis quanta ego, et fratres mei, et domus patris mei, fecimus pro legibus et pro sanctis prælia, et angustias quales vidimus; 4. horum gratia perierunt fratres mei omnes propter Israel, et relictus sum ego solus. 5. Et nunc non mihi contingat parcere animæ meæ in omni tempore tribulationis: non enim melior sum fratribus meis. 6. Vindicabo itaque gentem meam, et sancta, natos quoque nostros, et uxores: quia congregatae sunt universæ gentes contere nos inimicitia gratia. 7. Et accensus est spiritus populi, simul ut audivit sermones istos. 8. Et responderunt voce magna dicentes: Tu es dux noster loco Judæ et Jonathæ fratris tui; 9. pugna prælium nostrum, et omnia quæcumque dixeris nobis faciemus. 10. Et congregans omnes viros bellatores, acceleravit commutare universos muros Jerusalem, et munivit eam in gyro. 11. Et misit Jonatham filium Absalomi, et cum eo exercitum novum, in Joppen; et ejectis his qui erant in ea, remansit illic ipse. 12. Et movit Tryphon a Ptolemaida cum exercitu multo, ut veniret in terram Juda, et Jonathas cum eo in custodia. 13. Simon autem applicuit in Addus contra faciem campi. 14. Et ut cognovit Tryphon quia surrexit Simon loco fratris sui Jonathæ, et quia commissurus esset cum eo prælium, misit ad eum legatos, 15. dicens: Pro argento quod debebat frater tuus Jonathas in ratione regis, propter negotia quæ habuit, deturimus eum.

16. Et nunc mitte argenti talenta centum, et duos filios ejus obsides, ut non dimissus fugiat a nobis, et remitemus eum. 17. Et cognovit Simon quia cum dolo loqueretur secum, jussit tamen dari argentum et pueros; ne inimicitiam magnam sumeret ad populum Israel, dicentem: 18. Quia non misit ei argentum et pueros, propterea perit. 19. Et misit pueros et centum talenta: et mentitus est, et non dimisit Jonathan. 20. Et post hæc venit Tryphon intra regionem, ut contereret eam: et gyraerunt per viam quæ ducit Ador; et Simon et castra ejus ambulabant in omnem locum quocumque ibant. 21. Qui autem in arce erant, miserunt ad Tryphonem legatos, ut festinaret venire per desertum, et mitteret illis alimonias. 22. Et paravit Tryphon omnem equitatum, ut veniret illa nocte: erat autem nix multa valde, et non venit in Galaaditim. 23. Et cum appropinquasset Bascaman, occidit Jonathan et filios ejus illic. 24. Et convertit Tryphon, et abiit in terram suam. 25. Et misit Simon, et accepit ossa Jonathæ fratris sui, et sepelivit ea in Modin civitate patrum ejus. 26. Et plauerunt eum omnis Israel planctu magno, et iuxerunt eum dies multos. 27. Et edificavit Simon super sepulcrum patris sui et fratrum suorum ædificium altum visu, lapide polito retro et ante. 28. Et statuit septem pyramidas, unam contra unam patri et matri, et quatuor fratribus: 29. et his circumposuit columnas magnas; et super columnas arma, ad memoriam æternam; et juxta arma naves sculptas, quæ viderentur ab omnibus navigantibus mare. 30. Hoc est sepulcrum quod fecit in Modin, usque in hunc diem. 31. Tryphon autem, cum iter faceret cum Antiocho rege adolescente, dolo occidit eum. 32. Et regnavit loco ejus, et imposuit sibi diadema Asia, et fecit plagam magnam in terra. 33. Et edificavit Simon præsidia Judææ, munies ea turribus excelsis, et muris magnis, et portis, et seris: et posuit alimenta in munitionibus. 34. Et elegit Simon viros, et misit ad Demetrium regem, ut faceret remissionem regioni: quia actus omnes Tryphonis per direptionem fuerant gesti. 35. Et Demetrius rex ad verba ista respondit ei, et scripsit epistolam talem: 36. Rex Demetrius Simoni summo sacerdoti, et amico regum, et senioribus et genti Judæorum, salutem. 37. Coronam auream, et bahem quam misistis, suscepimus: et parati sumus facere vobiscum pacem magnam, et scribere præpositis regis remittere vobis quæ indulsimus. 38. Quæcumque enim constitimus vobis constant. Munitiones quas edificastis vobis sint. 39. Remittimus quoque ignorantias et peccata usque in hodiernum diem, et coronam quam debebatis: et si quid aliud erat tributarium in Jerusalem, jam non sit tributarium. 40. Et si qui ex vobis apti sunt conscribi inter nostros, conscribantur, et sit inter nos pax. 41. Anno centesimo septuagesimo ablatum est jugum Gentium ab Israel. 42. Et cepit populus Israel scribere in tabulis et gestis publicis, anno primo sub Simone summo sacerdote, magno duce, et principe Judæorum. 43. In diebus illis applicuit Simon ad Gazam, et circumdedit eam castris, et fecit machinas, et applicuit ad civitatem, et percussit turrem unam, et comprehendit eam. 44. Et eruperunt qui erant intra machinam in civitatem, et factus est motus magnus in civitate. 45. Et ascenderunt qui erant in civitate cum uxoris et filiis supra murum, seisis tunicis suis, et clamaverunt voce magna, postulantes a Simone dextras sibi dari, 46. et dixerunt: Non nobis reddas secundum malitias nostras, sed secundum misericordias tuas. 47. Et flexus Simon, non debellavit eos: ejecit tamen eos de civitate, et mundavit aedes in quibus fuerant simulacra, et tunc intravit in eam cum hymnis, benedicens Dominum: 48. et ejecta ab ea omni immunditia, collocavit in ea viros qui legem facerent; et munivit eam, et fecit sibi habitationem. 49. Qui autem erant in arce Jerusalem prohibebant egredi et ingredi regionem, et emere ac vendere: et esurierunt valde, et multi ex eis fame perierunt. 50. Et clamaverunt ad Simonem ut dextras acciperent; et dedit illis, et ejecit eos inde, et mundavit arcem a contaminationibus: 51. et intraverunt in eam tertia et vigesima die secundi mensis, anno centesimo septuagesimo primo, cum laude, et ramis palmarum, et cinyris, et cymbalis, et na-

blis, et hymnis, et canticis, quia contritus est inimicus magnus ex Israel. 52. Et constituit ut omnibus annis agerentur dies hi cum lætitia. 53. Et munivit montem templi, qui erat secus aream, et habitavit ibi ipse, et qui cum eo erant. 54. Et vidit Simon Joannem filium suum, quod fortis prælii vir esset: et posuit eum ducem virtutum universarum, et habitavit in Gazaris.

8. TU ES DUX NOSTER LOCO JUDE ET JONATHÆ FRATRIS TUI. — Hic populus Simonem creat ducem et Pontificem anno 170 Græcorum, ut dicitur vers. 41 et 42. Simon ergo ducatum et Pontificatum gessit per septem annos, nimirum usque ad annum 177 Græcorum, quo perfide a genero suo occisus est, ut dicitur cap. xvi, 14.

10. ACCELERAVIT CONSUMMARE UNIVERSOS MUROS JERUSALEM, — ne Demetriani ex arce Sion eam se absente et pergente contra Tryphonem invaderent et spoliarent.

13. SIMON AUTEM APPLICUIT IN ADDUS, — quam ipse cap. xii, 38, communiarum, ubi tamen *Addus* vocatur *Adiada*, Græce *Adida*. Sita est in Palmyrena Phœnicie regione. Hic castra locavit Simon) CONTRA FACIEM CAMPI, — id est ex adverso campi magni et spatiosi, invans et irritans hac ratione Tryphonem ad conflictum secum incedendum.

14. ET UT COGNOVIT TRYPHON. — Tryphon, metuens Simonis copias, pellem leoniam in vulpina mutavit, doloseque finxit se amicum, itaque fraudulenter a Simone centum talenta, ac duos filios Jonathæ pro ejus lytro extorsit.

15. IN LATIONE REGIS, — *g. d.* in rationibus regis, sive in libris computum invenimus Jonatham debere regi centum talenta: mitte ergo illa cum duobus filiis ejus obsidibus, et ego remittam tibi Jonatham. Centum talenta auri, si Attica fuerint, faciunt sexcenta millia aureorum; si Hebræa, faciunt dupla amplius, nimirum millionem, et insuper ducenta millia aureorum; tantum ergo vim auri Simon misit Tryphoni pro fratre Jonathæ redimendo.

17. ET COGNOVIT SIMON QUIA CUM DOLO LOQUERETUR SECUM. — «Cognovit», id est, subodoratus et probabiliter suspicatus est Tryphonem secum non sincere, sed dolose agere, ex eo quod expertus erat ejus ingenium varium et perfidum, presertim cum Jonatham per fraudem cepisset, et mille ejus socios occidisset: quia tamen non erat certus eum dolose agere, et quia intime amabat Jonatham, eumque sibi et Israeli omnibus modis restitui cupiebat, et pro populo occasionem daret murrurandi sibi rebellandi, quasi qui ex ambitione regnandi, et ex avaritia neglexisset liberare Jonatham, ut ipse ejus loco imperaret, quæ rebellio plane Rempubicam Israelis everteisset, utpote eum illam invaderet cum magnis copiis Tryphon; hisce de causis prudenter Simon) JESSIT DARI ARGENTUM ET PUEROS, — presertim quia, ut ait S. Thomas, non putabat Tryphonem tam fore crudelem, ut eos occideret.

Vers. 20. 20. ET CYTRAVERTUNT PER VIAM QUE DUCIT ADOR, —

que est urbs Phœnicie mari adjacens vicina Ptolemaid, ac a Ptolemaeo Dor vel Dora (unde Diores Græcos ortos dictosque opinantur nonnulli) vocatur. Josephus tamen, lib. XIII, cap. xii, eam vocat urbem Idumææ, forte quod ab Idumæis esset occupata eisque subjecta.

ET SIMON ET CASTRA EJUS AMBULABAT IN OMNEM LOCUM QUOCUMQUE IBANT — Tryphon et milites ejus, *g. d.* Simon ubique opponebat se Tryphoni, ne alicubi in fines Judææ irrumperet; circa illos gyrabat et oberrabat Tryphon.

21. QUI AUTEM IN ARCE (SION) ERANT, — presidiarii Tryphoniani, fame pressi miserunt ad Tryphonem ut alimenta eis per equites via deserti submitteret.

22. ERAT AUTEM NIX MULTA VALDE, (que impedit Tryphonem ne posset ingredi et inferre annonam in arcem Sion): ET NON VENIT IN GALAADITIM. — Videntur hic aliqua verba desiderari, que habent Græca hoc modo: *Et fuit nix multa valde, non venit propter nivem: Et movit castra, et venit in Galaaditum*; quomodo habet etiam Josephus. Et quomodo non venit in Galaaditidem, cum venit ad ejus oppidum, dictum Baseman, ad quod occidit Jonatham et filios ejus, ut statim subditur: amanuensem a priore «venit» ad posterius incedentem transiisse existimant Emmanuel Sa et Sallianus. Potest tamen Latinus textus cum Græco conciliari hoc modo: Tryphon non venit in Galaaditum, ut habet Latinus, nimirum eodem die prout destinaret, idque ob nivem que impediabat iter, ut præcessit: quare postero vel tertio die venit in Galaaditum, ut habet Græcus, ut in Syriam et Antiochiam unde venerat, rediret.

23. ET CUM APPROPINQUASSET BASAMAN, OCCIDIT JONATHAN ET FILIOS EJUS ILLIC. — Cum Tryphon ob nivem progredi non posset, sed regredi cogere, iratus occidit Jonatham cum filiis, ut suum in eum odium exprimeret, utque Judeis noceret quantum posset. Addit Josephus eum commississe prælium cum Simone, eoque superatum esse indignatione et vindicta occidisse Jonatham. Sed hujus prælii non meminit Scriptura, illudque impediens alta nix. Porro occisus est Jonathas anno 19 sui principatus et Pontificatus (non septimo, ut ait Josephus, nec 14 Populiferae et 18 ducatus, ut vult Scaliger); tot enim annis præfuit Israeli ut dux et Pontifex, sicut ab anno 132 Græcorum inchoante, quo cæso Judæ in prælio successit Jonathas usque ad annum 170 Græcorum, quo a Tryphone necatus est Jonathas; qui fuit ante natalem Christi annis 144. Ita Sallianus et alii.

27. ET EDIFICAVIT SIMON SUPER SEPULCRUM PATRIS SUI, etc. LAPIDE POLITO. — Josephus: «Ex marmore candido et polito.»

28. ET STATUIT SEPTEM PYRAMIDAS, UNAM CONTRA UNAM, — id est unam alteri oppositam, sive unam ex adverso alterius, *g. d.* Binas et binas statuit columnas. Septem autem fuerunt, quia duas crexit patri et matri, quatuor totidem fratribus, scilicet Judæ, Jonathæ, Joanni et Eleazaro, I Machab. II, 2; septimam vero sibi reservavit.

29. ET JUXTA ARMA, NAVES SCULPTAS, — ut per nave ostenderet eos tam mari quam terra fuisse potentes, et utrobique illustres obtinuisse victorias, etsi bellorum navalium ab eis gestorum nulla hoc libro facta sit mentio.

30. HOC EST SEPULCRUM QUOD FECIT IN MODIN USQUE IN HUNG DHEM. — Duravit hoc sepulchrum usque ad tempora Josephi, ut ipse testatur; imo usque ad tempora S. Hieronymi per 500 annos. Nam in *locis Hebr.* ita scribit S. Hieronymus: «Modin vicus juxta Diospolim unde fuerunt Machabæi, quorum hodieque ibidem sepulchra monstrantur.»

31. TRYPHON AUTEM, CUM ITER FACERET CUM ANTIOCHO REGE ADOLESCENTE, DOLO OCCIDIT EUM, — uti dolo ceperat et occiderat Jonathan cum filiis. Modum necis enarrat Livii abbreviator, *Epist.* 55: «Alexandri filius, inquit, rex Syriæ, decem annos admodum habens, a Diodoro, qui Tryphon cognominabatur, futuro suo, per fraudem occisus est, corruptis quidem mediis, qui eum calculi dolore consumi ad populum mentiri, dum seant illum, occiderunt.» Eademque videtur Josephi sententia, lib. XIII, cap. xii, ubi ait: *ἡγήσατο ἄνθρωποι, id est dum a chirurgo curaretur mortuus est: quod Josephi interpres perperam vertit, inter excrucandum se est extinctus. Hic fuit genius perfidi Tryphonis tyranni; ideoque et ipse post biennium ab Antiocho Sidete pari modo occisus est. Porro vide hic justum Dei judicium, quo plane impiam stirpem et propaginem impiissimi Antiochi Epiphani in Antiocho hoc ejus nepote sustulit. Epiphani enim miserrime morienti successit filius Antiochæ Eupator puer, quem Demetrius senior interemit. Eupatori successit frater Alexander Velei quem Ptolemæus Philometor in prælio interfecit; Alexandro successit hic Antiochus filius parvulus quem Tryphon necavit, ejusque regnum occupavit. Hic ergo impia Antiochi stirps rûnditus excisa est, et completum illud Psalms: «Veni impium superexaltatum, et elevatum super cedros Libani. Et transivit, et ecce non erat.»*

32. ET FECIT PLAGAM MAGNAM — occidens omnes qui sibi sueque regni Asia invasioni adversabantur. Hic ergo Tryphon solus vituit, qui per dolum intravit se in seriem Seleucidarum Asiæ regum, ideoque per biennium tantum illud obtinuit; eo enim exacto Alexander Sidetes Demetrii senioris filius, et junioris frater, occiso Tryphone, regnum Asiæ sibi et Seleucidis restituit.

33. ET EDIFICAVIT (SIMON contra Tryphonem, ne Judæam invaderet, uti invaserat regnum Asiæ), FRASIDA JUDEÆ, — id est arces in quibus milites presidarios ad eas tutandas collocavit.

34. ET MISIT AD DEMETRIUM REGEM UT FACERET EMISSIONEM — a tributis et a jugo Græcorum, sive Seleucidarum, ut seque Judæa non esset eis subjecta, sed libera, uti ante fuerat. Concessit id Demetrius; unde tunc nova Æra constituta est, a qua Judæi numerare coperunt annos, scilicet ab anno primo Simonis, ut dicitur, vers. 42. Porro Demetrius hic junior filius fuit Demetrii senioris, cognomento Nicanor, qui paulo ante a Tryphone fuerat regno ejectus, cap. xi, vers. 53, ac ibidem vers. ult. a Jonathæ bis fusus fugatusque; nunc vero Tryphonem metuens cum Simone fedus inii, id eoque Judæa suam libertatem postliminio restituit.

QUA ACTUS OMNES TRYPHONIS (quibus Judæis gravia tributa et onera imposuerat) PER BRUPTIONEM (id est per subreptionem et aperiam innotitum prædationemque) FUERUNT GESTI; — unde Græca habent: *Quia actus omnes Tryphonis erant rapinae, ideoque rescindendi; unde ea rescidit demetrius.*

37. CORONAM AUREAM ET BAHEN QUAM MISISTI, — quasi gratulantes tibi regnum recuperatum, optantesque victoriam de Tryphone; cujus symbolum et omnia est Bahes; Græce βαῆν, id est ramus palmæ, non ex arbore evulsus, sed ex auro fabricatus. Sic enim vertit Noster, vers. 51. Baion enim, sive βαῖ; est ramus palmæ, ita dictus *ἡ βαῖ ἡ βαῖν ἡ βαῖν*, quod non facile reveli possit, eo quod natura sua sursum nitatur contra depremitis manum. Hinc Joan. xi, rami palmarum vocantur *βῆα ἡ βῆα*. Sic lib. II, cap. xiv, vers. 4. Alcimus obtulit alteri Demetrio coronam auream, et palmam, et thallos qui rami sunt: ex quo conjectari licet hæc Syria regibus a Judæis deferri solita. Hinc et βαῖ dicebantur dona, que Imperator Constantinus suis Palafinis, et Patriarcha suis clericis dabat ante diem Palmarum, quo Ecclesia ramos palmarum fidelibus distribuit. Noster Sanchez: «Bahem, inquit, Hebræice כַּתֵּב אֶלֶם valet quod in illis, aut inter illos. Videtur autem Simon a Demetrio rege postulasse ut se religiosisque Judæos habeat cum illis qui amici sunt et federati, aut inter illos qui subditi sunt et vellegrales, ut illos contra Tryphonem communem adversarium tueatur, qui ut præ se proxime tulorant, ad Judæorum eadem toto animo et inveteris viribus ferebatur.

Porro Isidorus in Glossario: «Baen, inquit, est lamina auri ab auro ad aurem qua familiares regum utebantur; ornamentum colli ex auro et gemmis, quod alio nomine torques dici potest; unde gallicum bagne, et Belgicum bagge, id est bacca, bulla, monile nimirum bacatum, ut vocat Virgilius, *Æneid.* I, hoc est bacæis, id est gemmis ornatum.

Denique nonnulli bahen suspiciantur deductum

ab H. bræo בֹּרֵךְ *bohen*, id est pollex, qui roboris et victoria est symbolum. Pollex enim dictus est, inquit D. Isidorus in *Etymol.* quod inter digitos cæteros virtute polleat et potestate, et a Græcis ἄριστος dictus, quod cum reliqua manu de virtute et robore certet; in cuius rei symbolum notat Pierius in *Hieroglyphicis*, Valerianus et Brianus in *Symbolis* significari robur et fortitudinem, cum reliquis ad volam compressis digitis solus pollex surrigeretur, utpote qui solus cæterorum virtutem æquet.

Videntur ergo Judæi talem manum cum pollice surrecto ex auro misisse Demetrio, ut hoc symbolo representarent ejus fortitudinem, æque ac victoriam; pollice enim olim victoria significabatur. Hinc apud priscos Latinos, qui in palæstra recumbebat, pollicem elevabat (unde illud « tolle digitum » ut se victum fateretur. Et in gladiatorio ludo solebat populus Romanus favere, et qui victoriam annuere presso pollice; alteri vero victoriam abnuere, et ad mortem damnare verso pollice. Vide dicta *Judicum* cap. 1, vers. 6.

Hic sensus post primum cæteris duobus videtur accommodari. Judæi enim coronam et bahem obtulerunt Demetrio alludentes et applaudentes ad ejus prelia et victorias ob quas ipse cognominatus est *Micanor*, id est victor, *q. d.* Offerimus tibi *Micanori* symbola *victoris*, id est victorie, scilicet ramum palme vel manum exerentem pollicem. Porro Syrus bahem interpretatur *missionem*, hoc est *munera et dona missa*.

38. QUÆCUMQUE ENIM CONSTITUIS VOBIS (Græce *erga vos*, *q. d.* Privilegia que vobis concessi cap. XI, vers. 34), *CONSTANT*, — id est constantia, rata et firma esse decerno.

39. RENITTENS QUOQUE IGNORANTIAS ET PECCATA, — id est condono vobis quicquid contra me ignoranter vel scienter peccastis. Postquam enim Demetrius fœdus initum cum Jonatha fœde ruperat, Jonathas eum semel iterumque graviter cecidit, ac Judæi eum male tractarunt, ut patet cap. XI, vers. 63, et cap. XII, vers. 24. Quare Demetrius ea omnia eis remittit, ac præteritarum injuriarum inducit *amissionem* et oblivionem.

Quocirca ex hac tam liberali gratia et privilegio Demetrii plena libertas data est Simoni et Judæis, ideoque

41. ANNO 170 ABLATUM EST JUGUM GRÆCORUM (Seucidarum) AD ISRAËL.

42. ET COEPIT POPULUS SCRIBERE (NOVAM *Æram*

ab hoc anno constituendo et incoando) IN TABULIS ET GESTIS PUBLICIS: ANNO PRIMO SUB SIMONE SUMMO SACERDOTE. — Annus enim primus Simonis fuit 170 Græcorum quo Demetrius suo indulto libertatem hanc Judæis concessit.

43. APPLICUIT SIMON AD GAZAM. — Gazam subegerat Jonathas, cap. XI, vers. 61; sed illo abeunte jugum excussit. Quare Simon hic eam rursus obsegit et ad prius jugum compulit.

48. COLLOCAVIT IN EA VIROS QUI LEGEM FACERENT, — id est Judæos vel proselytos legis Moisaicæ sectatores, imo ipse Simon in ea domicilium fixit ut sequitur:

49. QUI AUTEM ERANT IN ARCE — montis Sion, hi fame pressi arcem dederunt Simoni, cum eam tenuissent per annos 26, scilicet ab anno 143 Græcorum, ut patet cap. 1, vers. 21, 30 et 35, usque ad annum 171 Græcorum, ut hic dicitur, vers. 51. Addit Josephus Simonem arcem hanc plane diruisse et solo æquasse.

51. QUIA CONTRITUS EST INDIICES MAGNUS EX ISRAËL, — Milites enim Seleucidarum Asiæ regum arcem Sionis insidentas infestissimi erant subjecte Jerosolymæ templo, civibus omnibusque Judæis.

53. ET MUNIUIT MONTEM TEMPLI, — *q. d.* Arcem in monte Sion juxta templum olim contra milites arcis jam dictæ a Juda Machabæo, cap. IV, vers. 60, extractam, et ab impio Aloymo, cap. IX, vers. 54, destructam, iterumque a Jonatha, cap. X, vers. 41, reedificatam Simon novis operibus et fortalibus communiavit, in eaque habitavit, ut patet vers. 48, cum prius habitasset in Gazara, sed Gazaram misit Joannem filium suum, qui postea cognominatus est Hyrcanus, eumque utpote virum fortem exercitui præfecit. Hic est Joannes qui Simoni occiso in ducatu et Pontificatu successit, ut audiemus cap. ultimo.

54. ET POSUIT EUM (Joannem jam dictum) DUCEM VIRTUTUM (Græce *δυναστεων*, id est exercituum sive copiarum) UNIVERSARUM; ET HABITAVIT (Joannes) IN GAZARIS. — Gazara sive Gadera, vel Gaser, aut Gezer, ait Adrichomius, erat urbs in tribu Ephraim, cujus regem occidit Josue, urbemque Levitis attribuit. Verum hic per Gazaram intelligitur Gaza urbs potens Philistinorum juxta Azotum, ut dicitur cap. XIV, vers. 34. Gazam enim cepert Simon, ibique domicilium fixerat, ut dicitur vers. 48. Quare inde transiens, nunc in Jerusalem Gazam filio suo Joanni incolemendam et custodiendam commisit. Ita Sallianus.

CAPUT DECIMUM QUARTUM

SYNOPSIS CAPITIS.

Demetrius, filius Demetrii, ab Arsace capitur. Simon Judæam prudenter et feliciter gubernat, ac vers. 18, cum Romanis et Spartiatis fœdus renovat. Denique facta ejus heroica recensetur, et ab Israelitis in æreis tabulis templo appensis ad æternam memoriam inciduntur.

1. Anno centesimo septuagesimo secundo congregavit rex Demetrius exercitum suum, et abiit in Mediam ad contrahenda sibi auxilia, ut expugnaret Tryphonem. 2. Et audivit Arsaces rex Persidis et Mediæ, quia intravit Demetrius confines suos, et misit unum de principibus suis ut comprehenderet eum vivum, et adduceret eum ad se. 3. Et abiit, et percussit castra Demetrii; et comprehendit eum, et duxit eum ad Arsacem, et posuit eum in custodiam. 4. Et siluit omnis terra Juda omnibus diebus Simonis, et quæsitivæ bonæ genti suæ: et placuit illis potestas ejus, et gloria ejus, omnibus diebus. 5. Et cum omni gloria sua accepit Joppen in portum, et fecit introitum in insulis maris. 6. Et dilatavit fines gentis suæ, et obtinuit regionem. 7. Et congregavit captivitatem multam, et dominatus est Gazaræ, et Bethsuræ, et arex: et abstulit immunditias ex ea, et non erat qui resisteret ei. 8. Et unusquisque colebat terram suam cum pace: et terra Juda dabat fructus suos, et ligna camporum fructum suum. 9. Seniores in plateis sedebant omnes, et de honore terræ tractabant, et juvenes inducebant se gloriam et stolas belli. 10. Et civitatibus tribuebat alimonias, et constituat eas ut essent vasa munitionis, quoadusque nominatum est nomen gloriæ ejus usque ad extremum terræ. 11. Fecit pacem super terram, et lætatus est Israel lætitia magna. 12. Et sedit unusquisque sub vite sua, et sub ficulnea sua, et non erat qui eos terretet. 13. Defecit impugnans eos super terram: reges contriti sunt in diebus illis. 14. Et confirmavit omnes humiles populi sui, et legem exquisivit, et abstulit omnem iniquum et malum: 15. sancta glorificavit, et multiplicavit vasa sanctorum. 16. Et auditum est Romæ quia defunctus esset Jonathas, et usque in Spartiatis: et contristati sunt valde. 17. Ut audierunt autem quod Simon frater ejus factus esset summus sacerdos loco ejus, et ipse obtineret omnem regionem et civitates in ea, 18. scripserunt ad eum in tabulis æreis, ut renovarent amicitias et societatem quam fecerant cum Juda et cum Jonatha fratribus ejus. 19. Et lectæ sunt in conspectu ecclesiæ in Jerusalem. Et hoc exemplum epistolarum, quas Spartiatis miserunt: 20. SPARTIANORUM principes et civitates, Simoni sacerdoti magno, et senioribus, et sacerdotibus, et reliquo populo Judæorum, fratribus, salutem. 21. Legati, qui missi sunt ad populum nostrum, nuntiaverunt nobis de vestra gloria, et honore, ac lætitia: et gavisi sumus in introitu eorum. 22. Et scripsimus que ab eis erant dicta in conciliis populi, sic: Numenius Antiochi, et Antipater Jasonis filius, legati Judæorum, venerunt ad nos, renovantes nobiscum amicitiam pristinam. 23. Et placuit populo excipere viros gloriose, et ponere exemplum sermonum eorum in segregatis populi libris, ut sit ad memoriam populo Spartiatarum. Exemplum autem horum scripsimus Simoni magno sacerdoti. 24. Post hæc autem misit Simon Numenium Romanum, habentem clypeum aureum magnum, pondo mmarum mille, ad statuendam cum eis societatem. Cum autem audisset populus Romanus 25. sermones istos, dixerunt: Quam gratiarum actionem reddemus Simoni, et filiis ejus? 26. Restituit enim ipse fratres suos, et expugnavit inimicos Israel ab eis: et statuerunt ei libertatem, et descriperunt in tabulis æreis, et posuerunt in titulis in monte Sion. 27. Et hoc est exemplum scripturæ: OCTAVA decima die mensis Elul, anno centesimo septuagesimo secundo, anno tertio sub Simone sacerdote.

gus in Asaramel, 23. in conventu magno sacerdotum, et populi, et principum gentis, et seniorum regionis, nota facta sunt hæc: Quoniam frequenter facta sunt prelia in regione vestra. 29. Simon autem Mathathie filius ex filiis Jarib, et fratres ejus dederunt se periculo, et resisterunt adversariis gentis suæ, ut starent sancta ipsorum et lex: et gloria magna glorificaverunt gentem suam. 30. Et congregavit Jonathas gentem suam, et factus est illis sacerdos magnus, et appositus est ad populum suum. 31. Et voluerunt inimici eorum calcare et atterere regionem ipsorum, et extendere manus in sancta eorum. 32. Tunc restitit Simon, et pugnavit pro gente sua, et erogavit pecunias multas, et armavit viros virtutis gentis suæ, et dedit illis stipendia; 33. et munivit civitates Judææ, et Bethsuram quæ erat in finibus Judææ, ubi erant arma hostium antea: et posuit illis presidium viros Judeos. 34. Et Joppen munivit, quæ erat ad mare; et Gazaram, quæ est in finibus Azoti, in qua hostes antea habitabant, et collocavit illic Judeos: et quæcumque apta erant ad correptionem eorum, posuit in eis. 35. Et vidit populus actum Simonis, et gloriam quam cogitabat facere genti suæ, et posuerunt eum ducem suum, et principem sacerdotum, eo quod ipse fecerat hæc omnia, et justitiam, et fidem quam conservavit genti suæ, et exquisivit omni modo exaltare populum suum. 36. Et in diebus ejus prosperatum est in manibus ejus, ut tollerentur gentes de regione ipsorum, et qui in civitate David erant in Jerusalem, in arce, de qua procedebant, et contaminabant omnia quæ in circuitu sanctorum sunt, et inferebant plagam magnam castitati: 37. et collocavit in ea viros Judeos ad tutamentum regionis et civitatis, et exallavit muros Jerusalem. 38. Et rex Demetrius statuit illi summum sacerdotium. 39. Secundum hæc fecit cum amicis suis, et glorificavit eum gloria magna. 40. Audivit enim quod appellati sunt Judæi a Romanis amici, et socii, et fratres, et quia susceperunt legatos Simonis gloriose: 41. et quia Judæi et sacerdotes eorum consenserunt eum esse ducem suum et summum sacerdotem in æternum, donec surgat propheta fidelis; 42. et ut sit super eos dux, et ut cura esset illi pro sanctis, et ut constitueret prepositos super opera eorum, et super regionem, et super arma, et super presidia: 43. et cura sit illi de sanctis: et ut audiatur ab omnibus, et scribantur in nomine ejus omnes conscriptiones in regione, et ut operiatur purpura et auro: 44. et ne liceat ulli ex populo et ex sacerdotibus irritum facere aliquid horum, et contradicere his quæ ab eo dicuntur, aut convocare conventum in regione sine ipso, et vestiri purpura, et uti fibula aurea. 45. Qui autem fecerit extra hæc, aut irritum fecerit aliquid horum, reus erit. 46. Et complacuit omni populo statuere Simonem, et facere secundum verba ista. 47. Et suscepit Simon, et placuit ei ut summus sacerdotio fungeretur, et esset dux et princeps gentis Judæorum, et sacerdotum, et præcesset omnibus. 48. Et scripturam istam dixerunt ponere in tabulis æreis, et ponere eas in peribolo sanctorum, in loco celebri: 49. exemplum autem eorum ponere in ærario, ut habeat Simon, et filii ejus.

2. ET AUDIUIT ARSACES REX PERSIDIS ET MEDIE QUIA (quod) INTRAVIT DEMETRIUS IN CONFINES SUOS. — Justinus, Appianus et alii Arsacem hunc vocant regem Parthorum, sed Parthi tunc dominabantur Persidi et Medie. Orosius, lib. V, cap. IV, Arsacem hunc proprio nomine vocat Mithridatem, emque sextum facit a primo Arsace regni Parthorum fundatore; nam Arsacis nomen commune erat rebus Parthorum, teste Justino, lib. XL, qui hunc Arsacem tertium vocat proprio nomine Pompalum, sive Priapatium, cujus filii duo Mithridates et Phraates qui apud Parthos ambo postea regnarunt. Porro Demetrius a Tryphon

regno Syriæ exclusus, per vicinas regiones oberrans, et auxilia undique conquirens, a Grecis, et Macedonibus illis in locis degentibus invitatus fuit, ut Arsaci bellum inferret, magna ei promittentes subsidia. Fecit id Demetrius, ac conflixit cum Arsace eum semel iterumque vicit; sed tandem victus captusque in Arsacis manus vivus venit. Audi Justinum, libro XXXVI, initio: « Demetrii adventum non invitati orientis populi videre, et propter Arsacide regis Parthorum crudelitatem, et quod veteri Macedonum imperio, novi populi assueti, superbiam indigne ferabant. Itaque cum et Persarum, et Bithyniarum, Bactrianorumque

auxiliis juvaretur, multis preliis Parthos fudit. Ad postremum tamen pacis simulatione deceptus, captus, traductusque per ora civitatum, populis qui desciverant, in ludibrium favoris ostenditur. Missus deinde in Hyrcaniam, benigne et juxta cunctum pristinae fortunæ habetur. »

Addit Justinus, lib. XXXVIII, Arsacem filiam suam Demetrio uxorem dedisse. Appianus vero in Syriac sub finem ait Demetrium commoratum in Phraatis regia, et Rhodogunam regis sororem in matrimonium duxisse.

3. ET POSUIT EUM IN CUSTODIAM. — Demetrio ab Arsace victo, victo et incarcerato, Cleopatra Ptolemæi Philometoris filia uxorque Demetrii jam capti fratrem ejus Antiochum Sidetem Seleucianam accessivit, eique fratris regnum una eum suo conjugio obtulit. Sed e carcere liberatus Demetrius cum copiis reversus in Syriam, fratrem Sidetem tam regno quam vita spoliavit, teste Josepho, Justino, Appiano et aliis; sed de Sidete rursus agatur cap. XV.

4. ET SILEIT AUTEM TERRA (Judææ et vicinarum regionum Syriæ et Asiæ) OMNIBUS DIEBUS SIMONIS — ob ejus regimen prudens, suave et forte, adeo ut nemo eum invadere audeat. Quare deinceps mira Simonis elogia et factiora recensentur.

5. ET CUM OMNI GLORIA SUA ACCEPTIT JOPPEN IN PORTUM. — q. d. Simon magnam sibi ac toti Israeli conciliavit gloriam æque ac utilitatem et opes, cum expugnavit Joppen, ibique portum constituit, eoque naves mitteret ad vicinas insulas, imo per totum mare, quæ omnis generis merces invehent et eveherent. Portus enim Joppæ totius Judææ est commodissimus; unde etiamnum perdurat, adeoque omnes euntes Jerosolymam primo appellant ad Joppen, quæ nunc Iafa dicitur (1). Porro urbes per portum opportunum mercatoribus et mercibus sunt opulentissimæ, ut patet in Antuerpia, Venetiis, Lisbona, etc.

7. ET CONGREGAVIT CAPTIVITATEM MULTAM. — q. d. Simon multos hostium captivos abduxit; Judeos vero multos ab hostibus captos et captivitate liberavit.

9. JUVENES INDEEBANT SE GLORIAM, (id est gloriosas et pretiosas inducunt vestes quasi victores et de hostibus suis triumphantes, adeoque inducunt STOLAS BELLI, — id est vestes elegantiores quas bello acquisierant.

10. ET CONSTITUERAT EAS, UT ESSENT VASA MUNITIONIS. — q. d. Simon urbes Judææ ita muris et arcibus communiavit, ut essent « vasa, » id est receptacula, et valla contra hostes munitissima.

14. ET CONFIRMAVIT OMNES HUMILES POPULI SUI. — q. d. Simon Judeos sive ab hostibus, sive ab æmulis, sive alia quapiam causa et modo afflictos solatus est, erexit et confirmavit, afflictionem eorum, vel tollendo, vel minuendo, vel per media subsidia tolerati faciliem reddendo.

(1) Vel Iafa.

15. ET SANCTA GLORIFICAVIT. (id est magnam ornatum, splendorem et gloriam addidit sanctuario sive templo, ejusque sacrificiis sacrificioribus; et) VASA (quibus opus erat ad sacrificandum, thurificandum, aliisque modis Deum colendum), MULTIPLICAVIT. — Fuere ergo sub Simondoe et Pontifice aurea Israelis scænta, ut aurea Salomonis pax et opulentia sub eo et per eum didisse videatur.

20. SPARTIANORUM PRINCIPES. — Recensentur hic Epistolæ federis, quod Spartiate cum Simone inierunt, æque ac inierant cum Juda et Jonatha.

22. ET SCRIPSIUS QUE AD EIS ERANT DICTA IN CONCILIIIS POPULI, — scilicet in publicis actis, et libris in quibus populi nostri gesta, historia, fœdera ceteraque res omnes describuntur.

24. GLYPEUM AUREUM MAGNUM, FONDO MNARUM MILLE, — hoc est centum millium aureorum. Mna enim est quasi libra auri, quæ valet centum aureos; mille ergo mnae faciunt centies mille aureos, hoc est centum millia aureorum.

CUM AUDISSET AUTEM POPULUS ROMANUS SERI ISTOS, DIXERUNT:

23. QUAM GRATIARUM ACTIONEM REDDEMUS SIM ET FILIIS EIUS. — Vox « Romanus, » inquit Sannus, abest a Grecis omnibus et Latinis, præterquam Vulgata; et improbatur a Vatablo et Serrario, et omnino videtur ex margine, ubi ea vox explicandi causa ab homine minime malo posita fuerat, in textum irrepsisse. Porro sequentem orationem non esse Romanorum, sed Judæorum ex eo patet, quod responsio Romanorum, in qua de hoc dono agitur, habetur cap. seq., vers. 16. Deinde tota oratio Hebraici ritus est, et nihil sapit Romanum morem. Nec enim Romani rerum domini solebant agere gratias populis minorum gentium, multo minus Judeis. Sic ergo sensus erit, q. d. Cum populus Judææ de pace Judææ a Simone reddita exultans audiret litteras Spartiarum, excitus spiritu gratitudinis ait: « Quam gratiarum actionem reddemus Simonis, et filiis ejus? Resistit enim ipse fratres suos. »

Verum quia Biblia Latina Romæ correctæ ac Complutensia et Regia, item Pagninus, Lyranus et alii constanter legant: « Romanus, » hocque apte respondeat legationi Simonis ad Romanos que immediate præcessit: hinc apte sic exponas, ut auctor hujus libri legationi Simonis ad Romanos voluerit breviter subjungere responsonem et gratulationem Romanorum, fusius deinde eam enarraturus cap. seq., vers. 16. Nam quod sequitur: « Resistit enim ipse fratres suos, » et cetera que deinceps sequuntur, non populi Romani, ut patet intuenti, sed auctoris libri hujus sunt verba. Voluit enim auctor causas subjungere cur populus Romanus gratias egerit Simonis; nimirum propter heroica ejus facta et ingentia in Jerusalem ceterosque vicinos Romanis subditos merita, ut pole quibus Simon sua prudentia, fortitudine pacem et tranquillitatem communem crearat, itaque

tam se et vicinos quam Romanos bellis liberat. Ita Lyranus; Sanchez, Tornellus et alii.

26. RESTITUIT ENIM IPSE FRATRES SUOS. — *q. d.* Simon Israelitas et contribules suos animis viribusque collapsos et in servitum quasi redactos ob Tryphonem, Demetrium aliosque hostes eos invadentes, restituit pristinae magnanimitati, fortitudini, opulentiae et libertati. Unde Graeca habent: *Firmavit vel stabilivit ipse, et fratres ejus, et domus patris ejus (Israelem) et expugnaverunt inimicos Israel ab eis*: scilicet ab Israelitis inimicos eorum expellendo et propulsando.

ET STATUERUNT EI LIBERTATEM. — *q. d.* Israelitae statuerunt ut Simon ob sua merita liber esset ab omni tributo, onere, subjectione, utque caeteri omnes ei quasi Principi suo essent subjecti. Graeci nonnulli legunt in singulari: « Statuit ei libertatem, » ac de Simone sic explicant, *q. d.* Simon sua sapientia, fortitudine et virtutis libertatem peperit, eumque a jugo Graecorum exemit, ut dictum est cap. XIII, vers. 41.

27. ET HOC EST EXEMPLUM SCRIPTURAE (quam populus, non Romanus, sed Judaicus, ut patet, pro elogio Simonis in tabulis aereis templo appensis descripsit) OCTAVA DECIMA DIE MENSIS ELUL, (qui est sextus, et respondet nostro Augusto), ANNO 172 (Graecorum) ANNO TERTIO SUB SIMONE SACERDOTE MAGNO (summo Pontifice) IN ASARAMEL. — Nam primus annus Simonis fuit 170 Graecorum; quare tertius annus Simonis fuit 172 Graecorum. Illud autem « in Asaramel, » vel, ut habent Graeca, *Saramel*, Vatablus vocem corruptam putat, et legendum: in Jerusalem. Serarius ait retentam vocem Hebraeam, qua significatur in principe Deo, ut Simon dicatur sacerdos magnus in Domino Deo, sive Domini Dei. Syrus pro « Asaramel » vertit *Israel*, et per eum non locum, sed majores natu, sive seniores et senatores Israelis intelligit, qui hoc elogium Simoni dederunt et scripserunt. Forte « Asaramel » vocatus est locus synedrui, sive aulae magni concilii, in qua hoc decretum editum fuit.

29. UT STARENT SANCTA IPSORUM. — puta sanctum templum, sancta religio, sanctae victimae, sanctusque Dei cultus, quae ab impio Antiocho Epiphane, ejusque sequacibus prostrata fuerant, haec Simon et fratres ejus crexerunt.

31. CALCARE. — Graece *αὐτίκων*, id est invadere, penetrare, pervadere, pessumdare.

34. ET QUAEQUE APTA ERANT AD CORREPTIONEM. — Videtur legendum ad « correctionem, » id est institutionem; hanc enim significat Graecum *κατασκευασίας*. Haec Vatablus, Sa, Sallianus et alii.

36. ET INFERRERANT FLAGAM MAGNAM CASTITATI, — id est munditiae et puritati templi, illud suis idolis, spurcitiis et libidinibus profanando, polluendo, violando. Loquitur de arce Sion, ex qua milites Seleucidarum excurrerant in Jerusalemam et Judaeos, eos depreddantes, verberantes, vulnerantes, occidentes, ac feminas eorum violantes; tam gymnasium luxuriae sub arce jam sublatum

erat a Juda templum expurgante, ut dictum est cap. IV et lib. II, cap. x, vers. 2.

41. DONEC SURGAT PROFETA FIDELIS. — scilicet Christus summus Israelis Dux et Pontifex. Decernunt ergo Simonem ejusque posteros continua successione esse Israelis Duces et Pontifices, usque ad Christum, idque ita fere factum est. Nam Simonis progenies praefuit Israeli usque ad Herodem sub quo natus est Christus.

42. ET UT SIT SUPER EOS DUX, ET UT CURA ESSET ILLI PRO SANCTIS. — Declaratur hic summa potestas data Simoni a populo, eaque duplex, nimirum ut in civilibus et bellicis sit populi Dux, atque in sacris et ecclesiasticis sit Pontifex; huic enim « cura » incumbit « pro sanctis, » scilicet pro Sancto et Sancto sanctorum, proque sanctis sancti Dei victimis, ritibus, caeremoniis, etc.

Queres cur Auctor toto hoc capite tam impense et magnifice laudet Simonem, cum non ita laudat Judam et Jonathan, qui Simone fuerunt priores, et ut videtur fortiores? Respondeo, *prima* causa est quod Simon sua prudentia et valore pacem plenam Judaeae contulerit, quam Judas et Jonathanas praestare non potuerunt, ideoque Simon aureum quasi saeculum, indeque novam Aetatem apud Judaeos induxit.

Secunda, quod Simon diutius laboravit: nam Judam et Jonathan assidue adjuvit, hisque mortuis solus ipse superest pondus belli et Reipublicae sustinuit, ac praemis omnibus per optatam omnibus pacem finem imposuit.

Tertia, quod sub Simone et eum Simone laudet Judam et Jonathan, qui hujus felicitatis et pacis principium per assidua bella dederunt, quorum virtute Simon tam felicem eis per publicam quietem finem imposuit. Unde Graeca, vers. 26, habent: *Firmavit enim ipse, et fratres ejus, et domus patris ejus (Israelitas), et debellavit inimicos Israelitarum.*

Quarta, quod Auctor hujus libri, ut dixi in Proemio, videatur fuisse Jonathanis Hyrcani Simonis filius, qui proinde filiali affectu patri suo merito hanc egloriam coronidem pertexit, itaque ei parentat, eo quod ipse sibi suisque posteris usque ad Christum Principatum et Pontificatum Israelis consignavit.

43. ET UT SCRIBANTUR IN NOMINE EJUS OMNES CONSCRIPTIONES IN REGIONE. — Graece *ὅμης γραφῆς*, puta omnia instrumenta, edictorum, pactorum, contractuum, foederum, conjugiorum et aetorum omnium, ut scilicet singula haec consignentur, juxta annos Principatus et Pontificatus Simonis, ut re ipsa hic inchoatum est vers. 27 et cap. XIV, vers. 42.

48. ET SCRIPTURAM ISTAM (puta decreta populi de Ducatu et Pontificatu Simonis propeccando in posteros usque ad Christum in tabulis aereis conscripta) DIXERUNT (id est jussurunt Israelitae,) PONERE (insculpere) IN TABULIS AEREIS (ut sit indelebilis et aeterna): ET PONERE EAS (tabulas aereas cum hac Scriptura) IN PERIBOLO SANCTORUM. — id est in

porticu templi, quae templum circumquaque ambiebat.

49. EXEMPLUM AUTEM EORUM PONERE IN ERARIO, (id est in Gazophylacio templi, in quo inter gazam

opesque templi servabantur publica instrumenta quasi in Archivio), UT HABERAT SIMON ET FILII EJUS, — ut si quando eo indigerint, illud inde accipere queant.

CAPUT DECIMUM QUINTUM.

SYNOPSIS CAPITIS.

Antiochus Sidetes, Demetrii ab Arsace capti frater, magnis praemiis captat amicitiam Simonis; non vincit Tryphonem, eumque obsidet in urbe Dora. Indo, vers. 15, legati Simonis Roma redeunt cum amplis promissis. Denique, vers. 27, Antiochus factus cum Simone perfide rumpit, et Cendibaeum cum magno exercitu in Judaeam mittit.

1. Et misit rex Antiochus filius Demetrii epistolas ab insulis maris Simoni sacerdoti, et principi gentis Judaeorum, et universae genti; 2. et erant continentia hunc modum: Rex Antiochus Simoni Sacerdoti magno, et genti Judaeorum, salutem. 3. Quoniam quidem pestilentia obtinuerunt regnum patrum nostrorum, volo autem vindicare regnum, et restituere illud sicut erat antea: et electam feci multitudinem exercitus, et feci naves bellicas. 4. Volo autem procedere per regionem, et ulciscar in eos qui corruperunt regionem nostram, et qui desolaverunt civitates multas in regno meo. 5. Nunc ergo statuo tibi omnes oblationes quas remiserunt tibi ante me omnes reges, et quaecumque alia dona remiserunt tibi; 6. et permitto tibi facere percussuram proprii numismatis in regione tua: 7. Jerusalem autem sanctam esse et liberam; et omnia aedificia quae fabricata sunt, et praesidia quae constructi sunt, quae tenes, maneant tibi. 8. Et omne debitum regis, et quae futura sunt regi, ex hoc et in totum tempus remittuntur tibi. 9. Cum autem obtinuerimus regnum nostrum, glorificabimus te et gentem tuam, et templum gloria magna, ita ut manifestetur gloria vestra in universa terra. 10. Anno centesimo septuagesimo quarto exiit Antiochus in terram patrum suorum, et convederunt ad eum omnes exercitus, ita ut pauci relictis essent cum Tryphone. 11. Et insecutus est eum Antiochus rex, et venit Doram fugiens per maritimam. 12. Sciebat enim quod congregata sunt mala in eum, et reliquit eum exercitus. 13. Et applicuit Antiochus super Doram cum centum viginti milibus virorum belligerorum, et octo milibus equitum. 14. Et circumvit civitatem, et naves a mari accesserunt: et vexabant civitatem a terra et mari, et neminem sinebant ingredi vel egredi. 15. Venit autem Nomenius, et qui cum eo fuerant, ab urbe Roma, habentes epistolas regibus et regionibus scriptas, in quibus continebantur haec: 16. Lucius, consul Romanorum, Ptolemaeo regi salutem. 17. Legati Judaeorum venerunt ad nos amici nostri, renovantes pristinam amicitiam et societatem, missi a Simone principe Sacerdotum, et populo Judaeorum. 18. Attulerunt autem et clypeum aureum mearum mille. 19. Placuit itaque nobis scribere regibus et regionibus, ut non inferant illis mala, neque impugnent eos, et civitates eorum, et regiones eorum; et ut non ferant auxilium pugnantibus adversus eos. 20. Visum autem est nobis accipere ab eis clypeum. 21. Si qui ergo pesilentia refugerunt de regione ipsorum ad vos, tradite eos Simoni principi sacerdotum, ut vindicet in eos secundum legem suam. 22. Haec eadem scripta sunt Demetrio regi, et Attalo, et Ariarathi, et Arsaci, 23. et in omnes regiones: et Lampsaco, et Spartiatis, et in Delum, et in Myndum, et in Sycionem, et in Cariam, et in Samum, et in Pamphyliam, et in Lyciam, et in Alicarnassum, et in Coo, et in Siden, et in Aradon, et in Rhodum, et in Phaselidem, et in Gortynam, et Gnidum, et Cyprum, et Cyrenen. 24. Exemplum autem eorum scripserunt Simoni principi sacerdotum, et populo Judaeorum. 25. Antiochus autem rex applicuit castra